

Kina – den nye strategiske trussel mod NATO

Atlantbrief

Mathias Kenting, Daniel Andersen, Frederik Jønsson, Niels-Ole Mannerup og Lars Bangert Struwe (red.)

Indholdsfortegnelse

1. Indholdfortegnelse
2. anbefalinger
3. Indledning: Kina - den nye strategiske trussel mod NATO
4. Cyberspace: Hackerangreb og spionage
5. Kina i rummet
6. Kina - en near-Arctic-stat?
7. Forfatterne

Anbefalinger

Kina er blevet en strategisk udfordring for NATO. Det er en af hovedkonklusionerne på NATO-topmødet i Bruxelles 14. juni 2021.

Danmark og NATO's øvrige små- og mellemstater er ikke i stand til selvstændigt at håndtere den strategiske trussel, Kina udgør i dag og i fremtiden, hvorfor man må og skal reagere på Kina i internationale rammer som NATO og EU. På nuværende tidspunkt udgør Kina en konkret strategisk trussel mod NATO i cyberspace, rummet og på sigt også i Arktis, hvor især den sidste trussel kan få stor betydning for rigsfællesskabet.

Kina må ikke være i stand til at udnytte svagheder og forskelle mellem NATO-landene til sin egen fordel, hvorfor det er altafgørende, at NATO-landene finder en fælles forståelse for NATO's Kinapolitik.

Det kinesiske kommunistpartis fuldstændige greb om alle aspekter af statsmagten i Kina gør, at Kina i højere grad er i stand til at blande hård og blød sikkerhedspolitik - også på længere sigt end NATO's demokratiske regeringer, der kan blive udskiftet efter det næste valg.

Samtidig er Kina også en vigtig samhandelspartner, hvor dansk erhvervsliv har store aktiver og økonomiske forbindelser. Derfor er det også vigtigt at finde en balance, hvor dette stadig er muligt samtidig med, at Danmark håndterer Kina på de områder, hvor landet udgør en stigende strategisk udfordring.

Anbefalinger

Atlantsammenslutningen anbefaler:

- Danmark kan ikke matche Kina. For en småstat som Danmark skal der derfor ske en koordinering i internationale rammer for at opnå størst mulig effekt.
- Kina skal håndteres i rammen af internationale samarbejder som NATO, EU og Arktisk Råd for at skabe den stærkest mulige position for Danmark at handle ud fra.
- Danmark skal aktivt støtte op om NATO's nye Kina-dagsorden, som på længere sigt også skal afspejle sig i dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik.
- De økonomiske og erhvervsmæssige bånd mellem Danmark og Kina skal stadig balanceres, og der skal arbejdes for, at dette foregår på lige vilkår.

Lars Bangert Struwe

Generalsekretær ph.d.

Indledning: Kina - den nye strategiske trussel mod NATO

På daglig basis møder NATO Kina i to ud af de fem militære domæner: Cyber og rummet. Kina udgør i dag ikke en direkte trussel mod NATO's geografiske område, men Kina operer ganske aggressivt i særligt cyberdomænet, hvor geografi ikke eksisterer. Kina agerer også i rummet, hvor geografien heller ikke er til stede.

Kinas samarbejde med Rusland gør, at NATO nu advarer imod, at Kina agerer i NATO's område. Dette blev gjort klart af generalsekretær Jens Stoltenberg på NATO-topmødet i Bruxelles 14. juni.

På længere sigt kan man møde Kina i Arktis, og Kina søger indflydelse i bl.a. Europa via Belt and Road Initiative. Derfor er der fra et NATO-synspunkt god grund til at holde øje med Kina. I USA har der gennem mange år været et stigende fokus på Kina, og derfor bør Danmark i rammen af såvel NATO som det transatlantiske forhold forholde sig til Kina.

I begyndelsen af 00'erne var forholdet til Kina ikke noget, der berørte NATO. De enkelte lande engagerede sig bilateralt med Kina, og fokus var hovedsageligt på at facilitere samhandel og erhvervsfremstød på grund af Kinas eksplosive

Indledning: Kina - den nye strategiske trussel mod NATO

økonomiske vækst. Samtidig støttede Kina op om Bush-regeringens globale krig mod terror og invasionen i Afghanistan ved at yde økonomisk bistand til Afghanistans genopbygning.

Under Xi Jinpings præsidentskab har Kina indtaget en mere aktiv international rolle. Med Xi Jinpings lederskab har kommunistpartiet lanceret en plan for den endelige genrejsning af Kina og drømmen om igen at være en stormagt i 2049 - 100-året for kommunisternes sejr over nationalisterne og skabelsen af det kommunistiske Kina.^[1]

Kinas nye udenrigspolitiske ambitioner kommer bl.a. til syne i den aggressive kinesiske fremfærd i cyberspace; Kinas yderst ambitiøse rumprogram; og landets gradvise indtrængen i det arktiske område, der både spiller en betydelig rolle i Belt and Road Initiative, og som har direkte indflydelse på rigsfællesskabet.

Præsident Biden har i grove træk videreført den kritiske linje over for Kina - en linje, som USA begyndte under præsident Trump. Den kinakritiske position er også blevet taget op af NATO i en sådan grad, at NATO's generalsekretær Stoltenberg i et interview til Deutsche Welle i marts 2021 erklærede Kina for en trussel, som NATO er tvunget til at tage alvorlig, idet Kina ikke deler de samme grundlæggende værdier, som NATO-samarbejdet bygger på.^[2] Denne NATO-kritiske tilgang blev lanceret af generalsekretær Stoltenberg i 2019, og fortsætter således også under præsident Bidens lederskab. Dette bekræftedes på NATO-topmøde i juni 2021 i Bruxelles.

At NATO mener det alvorligt, blev tydeligt i NATO's 2030-rapport - udgivet i november 2020 - om NATO-alliancens fremtid. Her udpeges Kina som en strategisk trussel på linje med bl.a. Rusland, international terrorisme, cybertrusler og lignende.^[3] Dette er især på grund af Kinas bevægelse i en mere politisk autoritær retning (fx indgrebet mod demokratibevægelsen i Hong Kong, håndteringen af uigurer-mindretallet i Xingjiang-provinsen, Kinas reaktioner mod kinesiske demokrati- og menneskerettighedsforkæmpere i Vesten), og øgede kinesiske territoriale ambitioner på bekostning af Kinas naboer (i særdeleshed spørgsmålet om Det sydkinesiske Hav og truslen mod den frie søfart).

Cyberspace: Hackerangreb og spionage

Siden de omfattende cyberangreb mod Estland i 2007, har cybertruslen stået stadig højere på NATO's dagsorden. Angrebet ramte store dele af Estlands kritiske, politiske og økonomiske infrastruktur; lagde bl.a. ministerier, offentlige servicetilbud, medier, banker og internetudbydere ned over en tre-uger-lang periode.^[4] For NATO fungerede angrebet som en øjenåbner for, at trusler fra cyberspace var noget, der skulle tages seriøst, og at velkoordinerede cyberangreb fra fjendtligtsindede magter i det 21. århundrede kunne gøre stor skade i et omfang, at den tidligere næstformand (2007-2011) for U.S. Joint Chiefs of Staff, general James Cartwright, mente, at et storstilet kinesisk cyberangreb havde potentiale til at kunne være lige så skadeligt som konventionelle masseødelæggelsesvåben.^[5]

For NATO er truslen fra Kina i cyberspace ikke til at tage fejl af, men den er også vanskeligere at definere og finde ordentlige modreaktioner på, da grupperne bag cybertruslen typisk befinder sig i et grænseområde mellem såkaldte "hacktivists" - d.v.s. grupper af borgere samlet i hackergrupper -, og hackergrupper, der er direkte underlagt statsapparatet.

Cyberspace: Hackerangreb og spionage

Årsager til cyberangreb kan være mange, men i kinesisk sammenhæng opererer man med fire typer af cyberoperationer:^[6]

1. Afskrækkelse - hvor man viser, at man kan udføre katastrofale angreb på fjendens politiske, militære og økonomiske systemer.
2. Cyber-rekognoscering og anti-cyber-rekognoscering - stjæle eller på anden vis få fat i militær information ved brug af fx malware eller trojanske heste.
3. Cyberangreb - hvor man ødelægger modstanderens netværk og systemer.
4. Cyberforsvar - hvor man søger at forsvare sig imod fjendens operationer.^[7]

Alle fire former for tilgang til cyber bruges aktivt af det kinesiske forsvar. Lige nu har Kina meget at vinde ved en offensiv cyberstrategi over for NATO-landene, da det er i Kinas interesse at tiltvinge sig adgang til oplysninger om højteknologiske militærprojekter i NATO, som Kina ikke selv har udviklet.

Kina bruger cyber meget aktivt i sin militære strategi. Det går fra det bløde til det hårde, og bruges i hele verden. Man angriber meget bredt, og man har ramt såvel asiatiske stater, Indien, Rusland og vestlige stater.^[8] I Kinas militære strategi opererer man med at kunne opnå "informations dominans", og derved være systemisk dominerende og vinde kampe via cyberdomænet.^[9]

I 2007 fik kinesiske hackere tvunget sig adgang til Lockheed Martins Joint Strike Fighter-program, der producerer F-35-kampflyet, som Danmark og adskillige andre NATO-lande har investeret i. Oprindeligt afviste Pentagon, at der var blevet stjålet information og teknologi i forbindelse med hackerangrebet, men ifølge lækkede amerikanske sikkerhedsrapporter fra 2015 menes det, at hackergruppen med tilknytning til People's Liberation Army har videregivet stjålen teknologi til det statsejet selskab Aviation Industry Corporation of China (AVIC). Dette er især blevet tydeligt efter, at AVIC - få år efter hackerangrebet angiveligt skulle have været fundet sted -, præsenterede J-20- og J-31-kampflyene, der begge indeholder teknologi, som menes at stamme direkte fra F-35-Joint Strike Fighter.^[10]

Cyberspace: Hackerangreb og spionage

Et andet eksempel på cybertruslen er store hackerangreb, der rammer fx serverinfrastruktur brugt i NATO-landene. I marts 2021 offentliggjorde Microsoft, at firmaets mailinfrastruktur Microsoft Exchange Server var blevet udsat for et hackerangreb af en art, man ikke tidligere havde oplevet. Angrebet, som Microsoft mente at kunne spore til den stats sanktionerede kinesiske hackergruppe HAFNIUM, kan have ramt helt op til 30.000 computere i Europa og USA. Blandt de ramte er bl.a. skoler, hospitaler, NGO'er, kommuner samt små og mellemstore virksomheder.^[11]

Baggrunden for angrebet er ikke klar, da de fleste af de ramte ikke har haft efterretninger eller anden information af værdi. Et angreb som dette, der altså ikke har nogen reel gevinst for bagmanden i form af teknologi eller research, skal derfor mere ses som et tegn fra Kina på, hvad man er i stand til, hvis man mobiliserer sin fulde hackerkapacitet i en fremtidig konflikt.

En anden væsentlig udfordring fra Kina i cyberspace er produktion og spredning af misinformation på nettet. Det er især blevet tydeligt i forbindelse med covid-19, hvor Kina har brugt mange ressourcer på at forsøge at ændre den gængse opfattelse af sygdommens oprindelse. I begyndelsen af 2020 blev Danmark selv udsat for en mulig koordineret cyberoperation fra Kina.

Den 27. januar 2020 delte Jyllandsposten en karikaturtegning med det kinesiske flag, hvor stjernerne var skiftet ud med coronavirusorganismer, hvorefter der på sociale medier som Facebook og Twitter (der begge officielt er spærret i Kina) hurtigt opstod hadske kommentarer om Danmark fra kinesiske profiler. Dette kan have været en koordineret operation fra grupperinger som den kinesiske "troldehær" ved navn 50 Cent Party, hvis medlemmer formodes at blive betalt 0,50 yuan pr. opslag og kommentar på sociale medier.^[12]

Kina i rummet

Rummet og rumteknologi er i stigende grad i 10'erne blevet et centralt sikkerhedspolitisk emne. Sikkerheden i rummet er centralt for NATO's kapacitet til bl.a. at kunne afvise missilangreb mod forsvarsalliancen samt beskytte vitale kommunikationslinjer og indhentning af efterretninger via satellitter.

NATO vedtog i 2019 NATO's Space Policy, der fastsætter rummet som et nyt operationelt domæne, som NATO bør forholde sig til. NATO øvede under øvelsen Trident Juncture 2018 integration af rumkapabiliteter til at yde støtte til operationelle domæner som land, maritim og cyberspace.^[13]

Årsagen til NATO's øgede fokus på rummet kan findes i, at der er kommet flere aktører i rummet. Her opererer nu alle stormagter, men også mindre stater. Et eksempel herpå er De forenede arabiske Emirater, der i marts 2021 lykkedes med at sende en satellit i kredsløb om Mars; og Tyrkiet, der inden 2023 vil sende en ubemandet mission til månen med den overordnede målsætning at lande en tyrkisk astronaut på månen inden for de næste 10 år. Den største strategiske trussel mod NATO i rummet er dog Kina, som i de sidste par år har markeret sig i rummet.

Siden Kina i 2003 sendte sin første borger i rummet, har landet investeret massivt i sit rumprogram med det formål at gøre Kina til en betydelig aktør i rummet på linje med USA samt markere sig både civilt, militært, økonomisk og forskningsmæssigt i rummet.

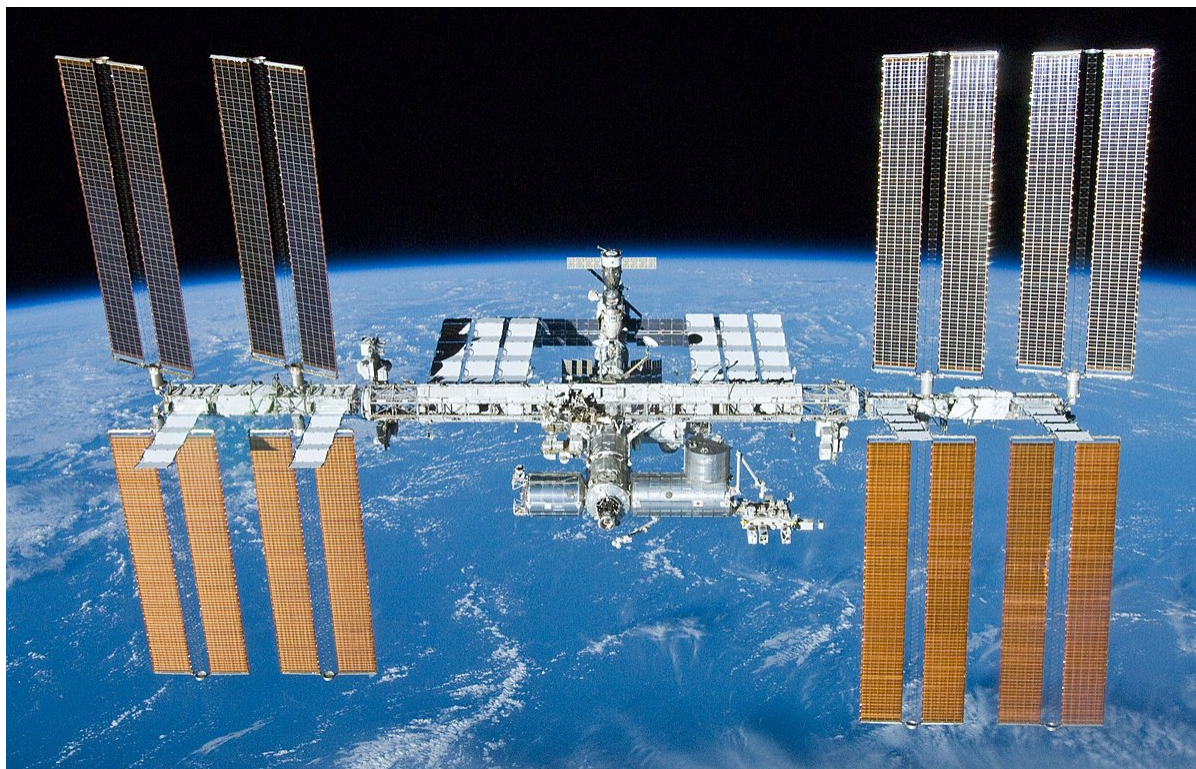
Kina opsendte i juli 2020 Tianwen-1 missionen, som har til

formål at lande en rover på Mars. Missionen ankom til Mars i februar 2021, hvor den vil bruge tre måneder i kredsløb for at finde en landingsplads. Hvis det lykkes Kina at lande roveren på Mars, vil Kina rumteknologisk have indhentet ESA og NASA.

^[14] Dette gør, at Kina bliver en fremtrædende aktør i rummet, der vil kunne kompromittere den strategiske fordel, som NATO har haft i Vestens teknologiske fremskridt.

Kina i rummet

De næste par år har Kina også sat sig flere ambitiøse mål for at markere sig i rummet. Senere i 2021 er planen, at Kina opsender første mission af 11 for at etablere en selvstændig rumstation i lavt kredsløb om jorden, som ikke tilknyttes den i forvejen etablerede internationale rumstation, ISS.^[15]

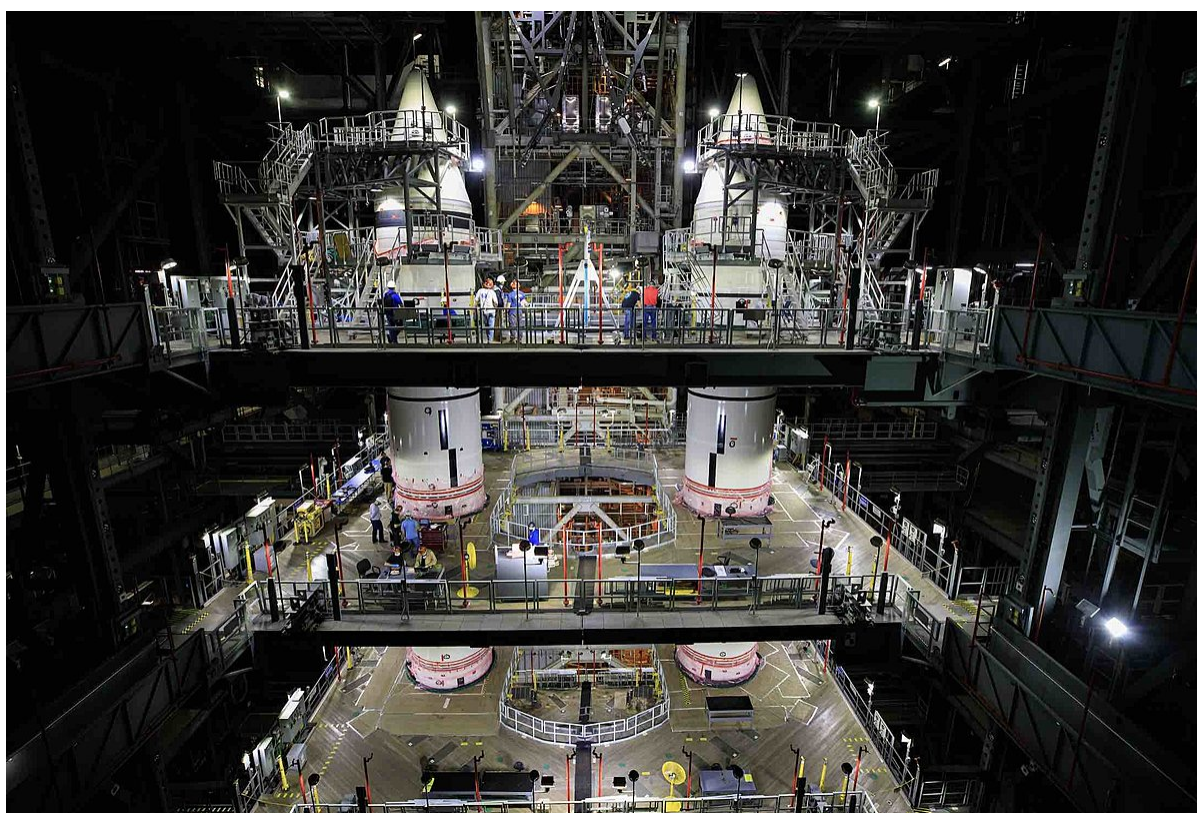
Særligt bekymrer det nye samarbejde mellem Rusland og Kina om opførelsen af en månestation NATO^[16]. Den permanente kinesiske tilstedeværelse på månen vækker især bekymringer i forsvarsalliancen, da man har formodninger om, at stationen ville kunne bruges til anskaffelse af efterretninger samt bruges militært.^[17] Denne bekymring kommer til at påvirke NATO, da USA er det eneste land i forsvarsalliancen med reelle kapaciteter i rummet.

Siden rumkapløbets begyndelse har verdens magter været optaget af at bruge rummet til militære formål. Et eksempel på dette er udviklingen af platforme til at kunne nedkæmpe satellitter og dermed forstyrre fjendens navigationssystemer. Kina har siden 2007 udviklet og testet anti-satellit (ASAT) våben fra jord- og luftplatforme, og oprettede i 2016 Strategic Support Force(SSF) under People's Liberation Army), som beskæftiger sig med militæroperationer i rummet.^[18]

Kina i rummet

Det er derfor, rummet fylder mere for NATO i disse år. Et rum domineret af Kina ville kompromittere alliansens sikkerhed og mulighed for at militære operationer i fremtiden, såfremt NATO og NATO's partnere ikke agerer. Der er ligeledes grund til at se Kina som en trussel, som det også bliver fremhævet, netop fordi Kina har mulighed for at bruge de nødvendige midler for at kunne sætte sig på rummet, hvor NASA i mange år har været underlagt store nedskæringer.

Kina - en near-Arctic-stat?

Siden 1996 har Canada, kongeriget Danmark, Rusland, USA, Finland, Sverige og Island udgjort Arktisk Råd. Rådets kapaciteter og fokus har primært været af rådgivende karakter, og på baggrund af FN's havretskonvention har Arktisk Råd styret aktiviteter i Arktis. Særligt over det seneste årti har en ny spiller dog meldt sig på banen, og med sin stigende tilstedeværelse i regionen er Kina blevet Vestens største geopolitiske udfordring i Arktis.

På trods af sin geografiske placering som en non-Arctic-stat, har Kina siden 2013 haft observatørstatus i Arktisk Råd, idet Kina har beskrevet og legitimeret sig selv som en near-Arctic-stat. Selvom kinesiske handelsinteresser i Arktis kan spores tilbage til 1990'erne, har man særligt det seneste årti kunnet følge Kina eskalere sine aktiviteter i regionen. Så sent som i 2018 udkom Kinas første officielle Arctic Policy, hvori man beskrev det enorme økonomiske potentiale ved at skabe en såkaldt Polar Silk Road.^[20]

Kina - en near-Arctic-stat?

Siden da har Kina fokuseret på at opbygge bilaterale forhold med - og investeret tungt i - arktiske nationer. Dette er i store træk foregået ved hjælp af soft power projection, hvor man har lagt fokus på handelsrelationer, vedvarende energikilder, miljøbeskyttelse samt videnskab. På trods af dette mistænker en række vestlige observatører Kinas ageren som et udtryk for et ønske om strategisk og militær ekspansion.

Et eksempel på dette er i Grønland, hvor det statsejede kinesiske entreprenørfirma China Communications Construction Company var med i den endelige budrunde om at udbygge de to eksisterende lufthavne i Nuuk og Ilulissat, så lufthavnene ville have kapacitet til moderne jettfly, samt etableringen af en helt ny lufthavn i Qaqortoq til en samlet værdi af 3,6 milliarder kroner.^[21] Kinesisk involvering i projektet skabte bekymring fra både Forsvarets Efterretningstjeneste og USA, der advarede mod de politiske og sikkerhedsmæssige konsekvenser, det kunne få - ikke bare for Grønland og rigsfællesskabet, men hele Arktis.

Hvorvidt Kina har i sinde at militarisere Arktis, og derfor hvordan Vesten og NATO bør agere i respons, er stadig ikke fuldstændig klart. Dog kan man læse i den kinesiske statsudgivelse Arctic Policy fra 2018, at man har konkrete planer om at beskytte sine nyligt erhvervede aktiver i Arktis.^[22] Selvom man ifølge politikken har tænkt sig at overholde international lovgivning, har Kinas udenrigspolitiske ageren de seneste år medført, at man har gjort sig mistanker om, hvorvidt dette er sandt. Et eksempel herpå kunne være den såkaldte kinesiske "fiskeriflåde". På grund af sin store befolkningsmasse har Kina angivet sine "naturlige" rettigheder til fiskeri i Arktis, og som man har set i Det sydkinesiske Hav, bliver fiskeriet ofte fulgt af militæret.^[23]

Så hvad bør NATO gøre? Det er klart, at det overordnede mål må være en vedvarende og betydningsfuld tilstedeværelse i Arktis samt et effektivt overvågningssystem af russiske og ikke mindst kinesiske aktiviteter. For at opnå dette må det første mål være at forøge NATO's kapacitet til at operere i regionen fx via oprettelsen af en maritim taskforce, hvis dedikerede fokusområde ligger i Arktis. Den maritime taskforce skal være dannet af lande med grænser til Det arktiske Hav, og som er uafhængig af andre, større maritime NATO-operationer.

Kina - den nye strategiske trussel mod NATO

Kina udgør en stadig stigende strategisk trussel mod NATO. På NATO-topmødet i Bruxelles 14. juni 2021 konkluderede man [24]

:"China's growing influence and international policies can present challenges that we need to address together as an Alliance. We will engage China with a view to defending the security interests of the Alliance."

Videre i slutkommunikatet lyder det:

"China's stated ambitions and assertive behaviour present systemic challenges to the rules-based international order and to areas relevant to Alliance security. We are concerned by those coercive policies which stand in contrast to the fundamental values enshrined in the Washington Treaty.... its military modernisation and its publicly declared military-civil fusion strategy. It is also cooperating militarily with Russia, including through participation in Russian exercises in the Euro-Atlantic area. We remain concerned with China's frequent lack of transparency and use of disinformation..."

.Den kinesiske strategiske trussel ser kun ud til at vokse yderligere de kommende år i forbindelse med præsident Xi Jinpings nyfundne stormagtsdrømme.

De valgte eksempler i dette Atlant Brief er kun de mest umiddelbare, der udgør en direkte udfordring for Danmark og NATO her-og-nu. På længere sigt vil NATO også skulle forholde sig til Kinas Belt and Road Initiative, hvor flere europæiske lande indgår, og Kinas massive investeringer i high-tech-områder som Artificial Intelligence samt udvikling og produktion af microchips - et område, hvor Kina på nuværende tidspunkt er underlagt hårde amerikanske sanktioner.

For Danmark er Kinas fremfærd i Arktis den ubetinget mest udfordrende situation, der kun vil vokse sig større i takt med at de arktiske søveje bliver åbnet yderligere.

Som en lille stat har Danmark ikke megen indflydelse over for Kina, hvorfor det er vigtigt, at Danmark støtter op om NATO's nye kinapolitik, samt inkorporerer den i Danmarks langsigtede udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Billeder

Forside: *China Alert*. moloTavani, iStock.

Side 4: *NATO Bruxelles Summit Logo*. NATO.

Side 5: *Secretary General Jens Stoltenberg*. NATO

Side 7: *Internet in China concept*. AlexLMX, iStock.

Side 8: *F-35*. Cave Creek, Luke Vold Photography, Forsvarsgalleriet.

Side 10: *Chinese EVA spacesuit*. Johnson Lau - Own work, CC BY-SA 3.0, (<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=5404274>)

Side 11: *ISS*. NASA/Crew of STS-132

(<http://spaceflight.nasa.gov/gallery/images/shuttle/sts-132/hires/s132e012208.jpg>(<http://spaceflight.nasa.gov/gallery/images/shuttle/sts-132/html/s132e012208.html>)

Side 12: *Stacking Complete for Twin Space Launch System Rocket Boosters*. NASA (<https://www.nasa.gov/topics/moon-to-mars/images>)

Side 13: *Nuuk*.(Lars Bangert Struwe)

Noter

[1] Læs mere i generalsekretær Lars Bangert Struwes bog Kinns renæssance - den kinesiske drøm om at være stormagt igen (2021).

[2] Deutsche Welle: "China is a challenge and opportunity". (22/03/2021). <https://www.dw.com/en/china-is-challenge-and-opportunity-nato-chief-tells-dw/a-56955546>

[3] NATO 2030: United for a New Era. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2020/12/pdf/201201-Reflection-Group-Final-Report-Uni.pdf

[4] BBC News: "How a cyber attack transformed Estonia". (27/04/2017). <https://www.bbc.com/news/39655415>

[5] Hjortdal, Magnus. "China's Use of Cyber Warfare: Espionage Meets Strategic Deterrence" i Journal of Strategic Security, vol. 4, no. 2 (2011)

[6] The National Institute for Defense Studies: "NIDS China Security Report 2021 - China's Military Strategy in the New Era". http://www.nids.mod.go.jp/publication/chinareport/pdf/china_report_EN_web_2021_A01.pdf

[7] Hjortdal. (2011)

[8] Se bl.a. Center for Strategic & International Studies: "Significant Cyber incidents". <https://www.csis.org/programs/strategic-technologies-program/significant-cyber-incident>

Securityweek: "Chinese Cyberspies Target Military Organizations in Asia With New Malware". (29/04/2021). <https://www.securityweek.com/chinese-cyberspies-target-military-organizations-asia-new-malware>

Securityweek: "Unknown Chinese APT Targets Russian Defense Sector". (30/04/2021). <https://www.securityweek.com/unknown-chinese-apt-targets-russian-defense-sector>,

[9] The National Institute for Defense Studies: "NIDS China Security Report 2021 - China's Military Strategy in the New Era". http://www.nids.mod.go.jp/publication/chinareport/pdf/china_report_EN_web_2021_A01.pdf

[10] The Diplomat: "New Snowden Document Reveals Chinese Behind F-35 Hack". (27/01/2015). <https://thediplomat.com/2015/01/new-snowden-documents-reveal-chinese-behind-f-35-hack/>

[11] CBS News: "Hack everybody you can": What to know about the massive Microsoft Exchange breach. (14/03/2021). <https://www.cbsnews.com/news/microsoft-exchange-server-hack-what-to-know/>

[12] King, Gary; Pan, Jennifer; Roberts, Margaret. "How the Chinese Government Fabricates Social Media Posts for Strategic Distraction, Not Engaged Argument" i American Political Science Review, vol. 111 no. 3 (2017).

[13] Giudice, Flavio m.fl. "The continued evolution of space effects and capabilities within NATO Trident exercises" i The Three Swords Magazine, no. 34 (2019).

Noter

- [14] The Diplomat: "What's ahead for China's Space Program in 2021?". (22/01/2021).<https://thediplomat.com/2021/01/whats-ahead-for-chinas-space-program-in-2021/>
- [15] Spaceflight Now: "China to begin construction of space station this year". (10/01/2021).<https://spaceflightnow.com/2021/01/10/china-to-begin-construction-of-space-station-this-year/>
- [16] Spaceflight Now: "Russia looks to China as new space exploration partner". (15/05/2021).<https://spaceflightnow.com/2021/03/15/russia-looks-to-china-as-new-space-exploration-partner/>
- [17] Defense News: "China wants to dominate space, and the US must take countermeasures". (23/06/2020).<https://www.defensenews.com/opinion/commentary/2020/06/23/china-wants-to-dominate-space-and-the-us-must-take-countermeasures/>
- [18] Haas, Michael. "Space Security: The Next Decade" iCSS Analyses in Security Policy, vol. 256 (2020).
- [19] Department of Defense: "Military and Security Developments Involving the People's Republic of China 2020".<https://media.defense.gov/2020/Sep/01/2002488689/-1/-1/1/2020-DOD-CHINA-MILITARY-POWER-REPORT-FINAL.PDF>
- [20] Robinson, J., Dr. "Arctic Space Challenge for NATO Emerging from China's Economic and Financial Assertiveness" iJoint Air Power Competence Centre vol. 30 (2020).
- [21] POV.international: "Frygt for Kina koster Danmark 700 mio. til Grønland". (11/09/2018).<https://pov.international/frygt-for-kina-koster-danmark-700-mio-til-gronland/>
- [22] China's Arctic Policy. (26/01/2018).http://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm
- [23] The National Interest: "NATO Needs a Standing Naval Group in the Arctic to Stop China". (23/05/2020).<https://nationalinterest.org/blog/reboot/nato-needs-standing-naval-group-arctic-stop-china-157076>
- [24] NATO:Brussels Summit Communiqué.(Bruxelles, 2021) (https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm?selectedLocale=en)

Forfatterne

Mathias Juelsgaard Kenting

Mathias er stud.mag. i historie på Københavns Universitet. Hans fokus er særligt på transatlantiske forhold, amerikansk politik samt dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Daniel Theilmann Andersen

Daniel studerer ægyptologi på Københavns Universitet. Endvidere er han formand for den sikkerhedspolitiske ungdoms forening YATA Danmark.

Frederik Jønsson

Frederik studerer International og Global Historie på Aarhus Universitet, og skriver på nuværende speciale om Erdoğan og neo-ottomanismen. Han har tidligere været praktikant ved den danske ambassade i Abu Dhabi.

Forfatterne

Niels-Ole Mannerup

Sekretariatsleder, cand. jur. Har tidligere bl.a. været militærjurist med 15 internationale missioner.

Lars Bangert Struwe

Generalsekretær, ph.d. Har tidligere været fungerende kontorchef i Forsvarsministeriet og forsker ved CMS.

Støt Atlantsammenslutningen

Siden 1950 har Atlantsammenslutningen lavet oplysning om sikkerhedspolitik, NATO og det transatlantiske forhold.. Tænk tanken har brug for din støtte.

www.atlant.dk